

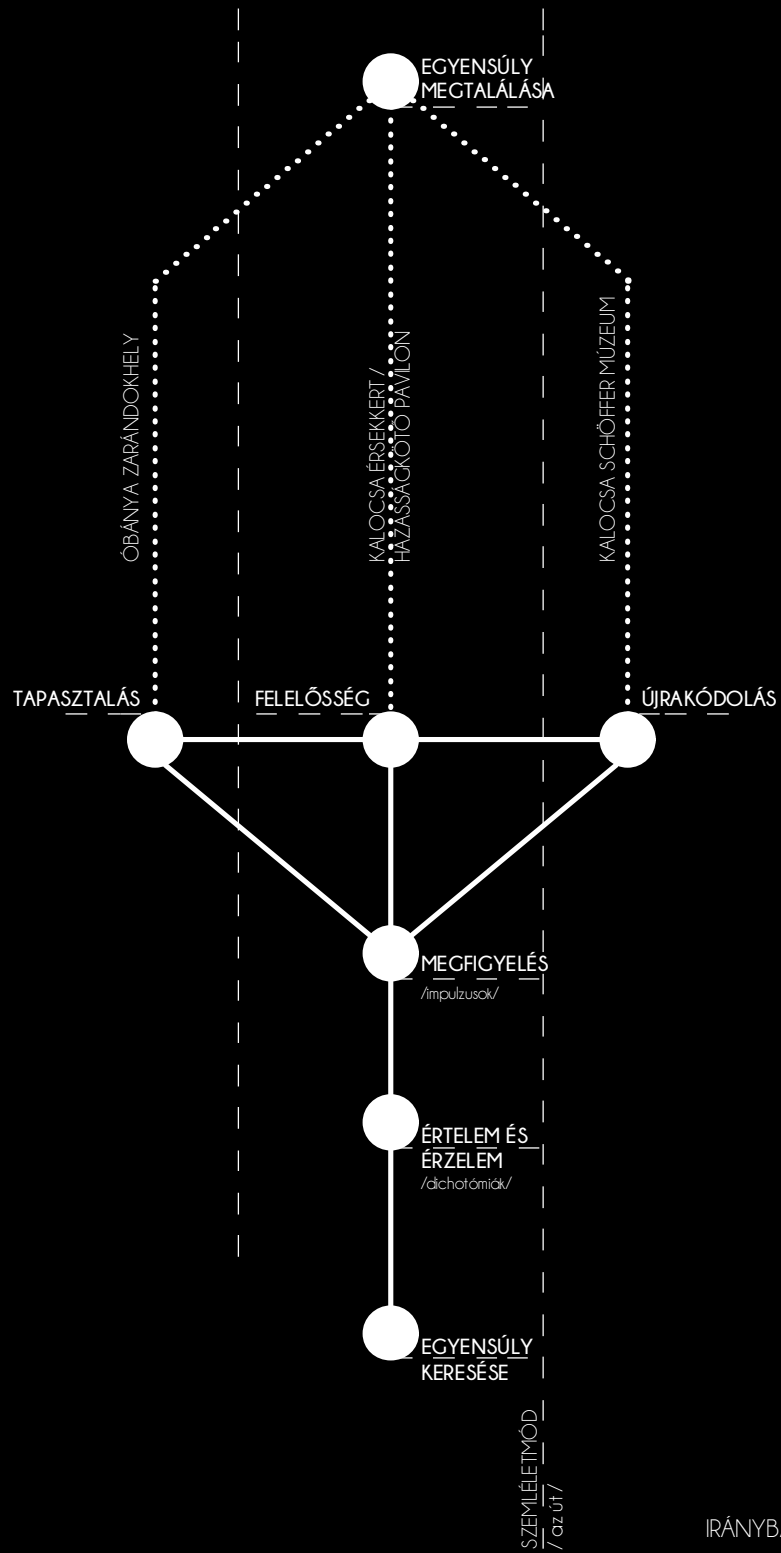
FOGAS RENÁTA

TÉZISFÜZET

dr.KONDOR TAMÁS

TÉMAVEZETŐ

BREUER MARCELL DOKTORI ISKOLA PÉCS

AKÁR EGY FA ÁGAI, MINDANNYIAN KÜLÖNBÖZŐ IRÁNYBA NÖVÜNK, DE A GYÖKERÜNK MINDIG UGYANAZI

ÖSSZEKÉZÉS

Mi építészek minden egyes feladathoz úgy kell, hogy nyúljunk, mintha az egy újabb és újabb kutatási terület lenne. Az építészek egyfajta "kötőszövetet" képviselnek az emberek, az épített környezet és a természeti értékek között. Ennek a „kötőszövetnek” véleményem szerint meg kell találni mégis egy közös pontját, mely esetemben az egyensúly az.

Értekezésem „gerincét” tehát az egyensúly képezi, annak megtalálása és megtartása az alapelv, ezen belül is az építészet alapelemei, az ember, az őt körülvevő tér, valamint az őket befogadó tárgyi és szellemi környezet kapcsolata képezi. Az ember, melynek származása a natura, a mindenkori építészeti arányképzés alapja. Az így létrehozott (emberből eredeztetett) tér, melynek fő rendeltetése az ember szolgálata, maga a humánus. A környezet, mely az ember és az őt körülvevő épített, természeti és szellemi terek összességének szimbiózisa. Sokszor esünk abba a hibába, hogy a minket körülvevő környezetet elsősorban fizikai valóságként éljük meg, érzékeljük. Valójában azonban ennél többről van szó. Úgy gondolom, hogy az építészet komplexitása egy olyan alkotó folyamat, mely minden tevékenységében a teljességre, az egyensúlyra törekszik. A fizikai környezet és a funkcionális szükségletek által generált kérdéshalmazokra adott válaszait, egyszerre fogalmazza meg az épített - tárgyi, valamint a szellemi - mentális térben. Nem pusztán ismernünk kell az embereknek az épített környezetre adott reakcióit, hanem interaktív szemlélettel fel kell tárnunk a kapcsolatok mögöttes tartalmait is. Az építészet olyan a társadalom életében, mint a szavak a köznyelvben. Sok mindent tudunk vele közölni!

Értekezésemben **az egyensúly keresésének folyamatát, kiteljesedését** szeretném bemutatni különböző, de mégis hasonló szellemi hovatartozásról tanúskodó munkáimon keresztül. A komplex mestermunka részei:

Óbánya - Zarándok tér és emlékhely

Kalocsa - Érsekkert rekonstrukció a benne elhelyezett házasságkötő pavilonnal

Kalocsa - Nicolas Schöffer Múzeum

A doktori iskolás évek alatt megtett út nagy tapasztalás volt számomra. Megismertem önmagam és megtaláltam a végigjárat útszakaszokban, hogy mit is jelent számomra az egyensúly és annak kiteljesedése. **ÉRTELEM és ÉRZELEM, MEGFIGYELÉS, IRÁNYÍTOTT TAPASZTALÁS, ALKOTÓI FELELŐSSÉG, ÚJRAKÖDÖLÉS.** A komplex mestermunkáim mindegyikében megjelennek az értelem és érzelem összetevői, a megfigyelésből eredeztetett outputok, az irányított tapasztalás eszközei, a felelősség az alkotói folyamatban valamint a kód, mint nyelv az öröklött és az új értékek között. Minden egyes útszakasz megtanított újra és újra gondolkodni, más szemszögből nézni a világot, észrevenni a fontos dolgokat, amik körülvesznek bennünket embereket nap, mint nap. Megtanultam, hogy a fizikai környezetünk, esetemben az építészet képes létrehozni olyan alkotásokat, amelyek nem csupán egy funkcionális térként szolgálnak, hanem pszichológiai mögöttes tartalmakat képviselnek és egyben, interaktív módon képesek tanítani, átadni, amit képvisel, jelképez az adott épület, párbeszédet és kapcsolatot teremt közösségek számára. Az emberek nemcsak gondolkodásukat, személyiségüket, viselkedésüket tekintve különböznek egymástól, hanem abban is, ahogyan érzékelik a körülöttük lévő világot. Minden embernek rendelkezésére állnak az élmények megszerzéséhez szükséges érzékszervek, de azokat használni, finomítani kell. Mi építészek alkotásainkkal képesek vagyunk "manipulálni", tanítani az embereket, kívánt érzelmeket, cselekvéseket válthatunk ki az épített környezet által.

„Az építészet nem az építészekért van, hanem az emberekért; és bármit gondoljanak, bármilyen elméleteket gyártsanak is az építészek, az emberek a maguk érzékszervei és benyomásai alapján fogadják be és érzik az építészetet.”⁵

5. Bruce Allsopp: Merre tart az építészet?, Gondolat Kiadó, Budapest, 1983-8.o.

I. TÉZIS

ÉRTELEM és ÉRZELEM

Emocionális lényként, az alkotó folyamatok teljessége az INTUITÍV és SPEKULATÍV gondolati folyamatok egymásra hatásából, az ÉRZELMI és a LOGIKAI alapú tervezés HARMÓNIÁBA RENDEZETT EGYSÉG-éből eredeztethető.

E két oldal szétválasztásával megbomlik az ALKOTÓI EGYENSÚLY.

Érzelmi pszichológia

Amikor egy építész alkot és megvalósít nagy feladatot vállal, hiszen egy társadalomnak tervez. Egy olyan társadalomnak, ahol az emberi gondolkodás alapelemei az ellentétpárok. Sokak számára a két végpont közötti rész ismeretlen, pedig a fekete és fehér között megjeleníthetővé válik számtalan szürke árnyalat is. Ezen ellentétpárok egymást kizáró, vagy egymást szükségszerűen kiegészítő tartalmát, vagy a közöttük levő átmeneteket kell megmutatnunk, felismertetnünk az emberekkel az építészetünk által. Fontos, hogy egy olyan új élményekkel teli magot alkossunk meg az építészetünkkel, mely minden esetben egy új érzelmet kiváltva tükrözze a harmónia, egyensúly meglétét.

Az élet a maga valójával, rejtélyeivel az építészet, csak fel kell tudnunk ismerni!

"...az élmény időbelisége nincs úgy lehatárolva, mint a zenében, filmben, színpadon. Az alkotás csak bizonyos pályákon, szálakon vezeti a szemlélőt az élmény kibontakozása felé, de ezeket a pályákat – az élménnyé válás „kompozíciós vonalait” – át-meg átszövi az élet pillanatnyiséga, eseménygazdagsága, ugyanígy a változó fények, hangok játéka, de mindenekfelett saját önkényes magatartásunk. Hiszen ott állunk meg a szemlélés folyamatában, ahol akarunk, úgy tekintünk a műre – általában annak csak a részleteire – ahogy az mindennapi életünkben pillanatnyi igényünknek éppen megfelel.”²

II. TÉZIS

MEGFIGYELÉS

A megfigyelés az alkotói folyamat elhagyhatatlan lépése. A valós értékű megfigyelés, mint INPUT a táptalaj a rajta megfogant gondolat számára, hogy alkotássá - az INPUTTAL egyensúlyban élő OUTPUT-tá váljon.

E két oldal függetlenítésével megbomlik a KÖRNYEZETI EGYENSÚLY, függetlenné válik az INPUT és az OUTPUT.

Input - értelmezés - output

Az építészet egyik alapvető feladata, hogy az ember és aktivitása számára megfelelő tereket állítson elő. Mi, emberek épített környezetben éljük le mindennapjainkat, a környezetünk pedig fő befolyásoló tényezőként hat a hangulatunkra, az érzelmeinkre, vagy akár a személyiségünk alakulására is. Ezt a felfogást továbbgondolva, az építészet által szándékosan tudjuk irányítani az érzelmeinket, tárgyi és szellemi síkon egyaránt, melyekre az építészet együttesen gyakorolja a hatását.

Az építészeti környezetek képesek arra, hogy különféle viselkedésmódokat indukáljanak az emberekben. Feladatunk tehát, olyan építészetet létrehozni, megalkotni, mely képes az emberiség tanítására, szemléletmódjának fejlesztésére.

Több kérdés felmerül: lehetséges az ember érzelmeinek szándékos manipulálása az épített környezet által? Lehetséges az egyensúly megteremtése ember - épített környezet - természet között? A hatások elérésére több befolyásoló eszközt is használunk az építészetben: anyagok, színek, fények, terek geometriája, technológiák. Ha megtanuljuk jól használni ezen elemek különböző együtteseit, azzal a kívánt intenzív érzelmi hatást ki tudjuk váltani.

„ A szent helyek, építmények lényege, hogy az ember minél közelebb kerüljön az istenihez. Ezért kitüntetett tereket hoz létre, ahol fenntartja ezt a létfontosságú és erőt adó kapcsolatot.”¹¹

11. Caroline Humphrey - Piers Vitebsky: Építészet és vallás, (bölcesség, hit, rítosz) Helikon Kiadó, Budapest, 1998 - 8.o.

III. TÉZIS

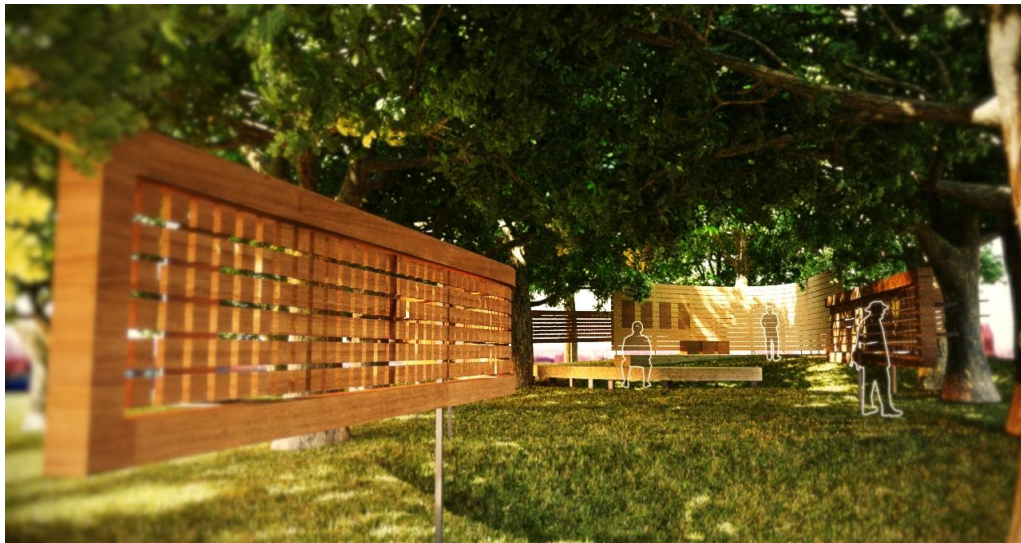
IRÁNYÍTOTT TAPASZTALÁS

Napjaink vizuális problémáinak egyik legjelentősebb eleme a társadalom TAPASZTALÁS IRÁNTI VÁGY-ának FELSZÍNESSÉGE. A teljesebb és mélyebb élmény-kép kialakulásához a téralkotó építész az IRÁNYÍTOTT TAPASZTALÁS eszközéhez kell, hogy nyúljon.

IRÁNYÍTOTT TAPASZTALÁS nélkül könnyen elveszhet az egyensúly a valós és a megélt tartalom között.

Óbánya_Zarándok emlékhely

A természeti környezetben létrejön egyfajta módosult tudatállapot, amikor sokkal jobban kiéleződnek az érzéseink, a színek, a hallásunk és ezáltal az én eltűnik és valami spirituális élmény keríti hatalmába az embert. A tapasztalás és az út fontos részei életünknek.

A következő, amire nagyon kell figyelni: a természet egyensúlya. Az embert terheli a felelősség, hogy biztosítsa az egyensúlyt közte és a természet többi része között, hisz minden vonatkozásban tőle függ, ami csak fontos és érték számára az életben.⁵

IV. TÉZIS

ALKOTÓI FELELŐSSÉG

A társadalomnak számtalan eszköz áll rendelkezésére, hogy lerombolja saját természeti környezetét. Az építész célja, hogy ezeket az eszközöket A TERMÉSZET MEGÓVÁSÁRA, a társadalom okítására HASZNÁLJAJ!

Miénk a FELELŐSSÉG, hogy fennmaradjon az egyensúly a természeti és az épített környezet között!

Kalocsa_Érsekkert, házasságkötő pavilon

Az elsődleges feladatunk, hogy építészként "békét kell kötnünk" a természettel.

A zöld területnek az ember biológiai és pszichológiai egyensúlya szempontjából egyaránt döntő szerepe van. Nem feltétlenül a természetnek kell "befogadnia" az épületet, elég ha az épület helyet tud biztosítani a természetnek. Tehát az épített és természeti környezet nem szabad, hogy kizárja egymást, épp ellenkezőleg, ezen ellentétpárok erősítik egymást, ha a megfelelő harmóniát tudjuk biztosítani alkotásainkkal.

„...a múzeumok a látogatók számára nem szent terek, ahol az esztétikai tételezés bizonyossággá és személyes tapasztalattá válik, hanem olyan helyek, ahol a kategoriális bizonytalanság és az érzéki csábítás az úr.”¹³

V. TÉZIS

ÚJRAKÓDOLÁS

Öröklött értékeink kulturális gyökerek, melyek összekötnek minket múltunkkal. A folyton fejlődő és mindig változó társadalom identitása, részben a múlt értékeinek megértéséből, megtapasztalásából, részben saját értékretegeinek létrehozásából áll. E kettő közötti kapcsolat megteremtése az ÚJRAKÓDOLÁS folyamata, melyben nemcsak az új érték nyer teret, hanem létrejön a két világot összekötő nyelvezet / KÓD - rendszer is.

Az ÚJRAKÓDOLÁS nélkül, az új generációk eltávolodnak múltjuktól, mert képtelenek megérteni azt.

Kalocsa_Nicolas Schöffer Múzeum

Minden tárgynak két vonatkozása van: egy hétköznapi, amit mindenki lát és egy szellemi aspektusa, amelyet csak kevés egyén lát meg. Nekünk építésznek a kezünkben van a lehetőség, hogy újrakódolva a már meglévő dolgokat megmutassuk az embereknek az öröklött értékek fontosságát.

